Omgevingsdienst NL

Position paper
Actie-agenda Industrie en omwonenden

Datum:	31 maart 2026
Aan:	Kamercommissie Infrastructuur en Waterstaat
Van:	Omgevingsdienst NL

Betere regels en hoger tempo

Binnenkort ontvangt u de antwoorden van de staatssecretaris op de vragen die u in februari stelde over de *Actie-agenda Industrie en omwonenden.* Als u in een van de komende vergaderingen de Actie-agenda bespreekt, willen wij onze ervaringen en voorstellen graag toelichten. Uiteraard organiseren we ook graag een werkbezoek om aan de hand van de praktijk toe te lichten wat onze dilemma's zijn en waar onze medewerkers tegenaan lopen. Daarnaast kunnen we ons voorstellen om samen met provincie- en gemeentebestuurders in een technische briefing of rondetafelgesprek in gesprek met u in gesprek te gaan hoe de Actie-agenda kan worden versterkt en kan bijdragen aan een betere bescherming van omwonenden en aan een toekomstbestendige, duurzame industrie. Bij dezen onze visie op de gang van zaken

Gezondheid nog steeds niet voldoende beschermd
De gezondheid van omwonenden van industriële activiteiten wordt niet voldoende beschermd. Dat was in 2023 de conclusie van de Onderzoeksraad voor Veiligheid (OvV) die de gezondheidsrisico's van industriële uitstoot onderzocht. Aan deze conclusie verbond de OvV concrete aanbevelingen aan bedrijven, uitvoerende overheden en aan de wetgever.

De OvV spoorde allen aan: neem meer verantwoordelijkheid, zorg voor scherpere vergunningen, voor goed toezicht en voor wetgeving waarmee gezondheid beter kan worden gewaarborgd. Na 2023 is veel in gang gezet: in de "Actie-agenda Industrie en omwonenden" (staatssecretaris I&W) staan vele onderzoeken, verkenningen en gesprekken beschreven.

> Drie jaar na het OvV-onderzoek constateren we als omgevingsdiensten in Nederland dat concrete maatregelen die de gezondheid beter waarborgen nog niet in beeld zijn en er nog geen enkel positief milieu- of gezondheidseffect voor de omwonenden is gerealiseerd.

Gezondheid versus regeldruk: impasse of kans
In december 2025 rapporteerde de staatssecretaris van I&W[1] over de voortgang van de Actie-agenda. De voortgangsbrief bevat in de bijlage ook de visie van de bevoegde gezagen, omgevingsdiensten, bedrijfsleven en milieu- en bewonersorganisaties op de voortgang. Dat beeld toont een duidelijk dilemma: iedereen voelt de zorg om de druk op gezondheid en milieu, maar tegelijk is er zorg om regeldruk.
De industrie staat voor grote uitdagingen in een tijd van complexe mondiale marktontwikkelingen. De zorg om gezondheids- en milieudruk lijkt nu samen met de zorg om regeldruk in een impasse te belanden. Door de vrees voor een nieuwe regelreflex is aanpassing van regelgeving uit de discussie

[1] Brief Staatssecretaris I&W aan de Tweede Kamer, d.d. 19 december 2025, over de uitkomsten van de Actie-agenda Industrie en omwonenden.

verdwenen, maar daarmee is ook de verbetering van regelgeving ook uit beeld geraakt. Als er een taboe ligt op het denken over regelgeving, komen we niet tot oplossingen.

Dan missen we de kans om met elkaar te komen tot regelgeving die beter past bij de gewenste ontwikkeling naar een toekomstbestendige en duurzame industrie. De huidige normstelling vraagt om verbetering en om duidelijke normen, die niet telkens aan verandering onderhevig zijn. Ook is er behoefte aan regels die een hoger niveau aan gezondheid, veiligheid en duurzaamheid afdwingen, maar ook aan regels die nieuwe ontwikkelingen mogelijk maken en processen als vergunningverlening en ruimtelijke planning versnellen. De Actie-agenda biedt kansen om deze stappen te zetten.

Urgentie
Er zijn belangrijke redenen om met de Actie-agenda nu deze kans te pakken en te komen tot merkbare maatregelen:

De omwonenden
- Als uitvoerders van milieuwetgeving spreken wij regelmatig met de omwonenden van industriële activiteiten. We horen al jaren en nu nog steeds de zorgen die zij hebben over de risico's voor hun gezondheid en ook de verwachtingen die bewoners hebben van de acties van overheden naar aanleiding van het OvV-rapport. Zoals blijkt uit de vele signalen en recent ook uit de bijdragen aan de brief van december 2025, vragen omwonenden om meer dan onderzoek en gesprekstafels. Hun zorg om dagelijkse schadelijke effecten van stoffen op hun gezondheid kan de overheid niet zomaar wegstrepen tegen de zorg om cumulatie van regels. Dat is een oneigenlijke tegenstelling. Als uitvoerders horen we hun oproep voor concrete maatregelen, maar met het bestaande instrumentarium staan we te vaak met lege handen.

Gezamenlijk doel van een toekomstbestendige duurzame industrie: niet meer maar betere regels
Wij erkennen dat de industrie voor grote opgaven staat. Mondiale concurrentie, geopolitieke ontwikkelingen en het belang van strategische autonomie betekenen een stevige opgave. Meer dan ooit zullen we als samenleving (politiek, bedrijfsleven, toezicht) vooruit moeten denken. Bedrijven hebben de weg naar een toekomstbestendige en meer duurzame koers ingezet, waarbij innovatie en transitie worden ondersteund door beleid en wetgeving. Ook het proces van vernieuwen van wet- en regelgeving mag niet stil komen staan en moet de omgevingsdiensten in staat stellen hun werk goed te kunnen doen. Het gaat bij de Actie-agenda niet om meer regels, maar om betere regels en een hoger tempo in aanpassen. Minder complexiteit en effectievere regels die én de gezondheid van omwonenden beschermen én de transitie naar een toekomstbestendige en duurzame industrie versnellen.

Voorkomen van stilstand
- In de uitvoering van milieuwetgeving zien we als omgevingsdiensten vaker dat uitstel van maatregelen leidt tot meer complexiteit in vergunningverlening, toezicht en handhaving. Zoals gezegd zijn het stikstofbeleid – en regelgeving en de Kaderrichtlijn water twee voorbeelden van groeiende complexiteit. Voor de herziene Richtlijn luchtkwaliteit met aangescherpte normen voor peiljaar 2030, is onze vraag of er voldoende tijd is om maatregelen voor te schrijven die de knelpunten[2] oplossen. Ook voor de verspreiding van persistente stoffen, zoals PFAS en andere ZZS, dient zich dezelfde vraag aan: leidt de doorgaande stapeling van persistente stoffen in bodem en water straks tot een nieuw slot op drinkwaterwinning, grondverplaatsing en bouw? Deze vraagstukken vragen om heldere regulering op nationaal niveau.

Kansen pakken
De conclusies van de OvV hebben een belangrijk proces in gang gezet, en de Actie-agenda heeft met de onderzoeken en gesprekken al de nodige inzichten en kennis opgeleverd. Maar de huidige acties (twee pilots en twee verkenningen) stellen de omgevingsdiensten en bevoegd gezag (provincies en gemeenten) niet in staat om de gezondheid van omwonenden beter te beschermen. Voor merkbare resultaten zijn niet alleen robuuste omgevingsdiensten nodig, maar ook robuuste en

[2] Brief VNG en IPO aan de minister van IenW, 9 februari 2026

toekomstbestendige wet- en regelgeving. De volgende fase in de Actie-agenda vraagt om kansen pakken voor regelgeving die gezondheid beter beschermt en bijdraagt aan een toekomstbestendige en duurzame industrie.
Zoals beschreven in het position paper van de drie betrokken Omgevingsdiensten[3] en het Adviesdocument van Omgevingsdienst NL[4] zijn naast onderzoeken, handreikingen en uitvoeren van pilots stappen nodig naar betere regels die passen bij een toekomstbestendige koers. Vanuit de ervaringen in de VTH-praktijk hebben de omgevingsdiensten diverse voorstellen gedaan.

Zo pleiten we als omgevingsdiensten in Nederland voor:

- Duidelijke normstelling bij de implementatie van luchtnormen voor de industrie en van het Schone Lucht Akkoord. Het aan de voorkant uniform vastleggen voorkomt uitgebreide discussies per casus en draagt bij aan een gelijk speelveld voor bedrijven;
- Adequate normering voor verouderde installaties door scherper vergunnen mogelijk te maken. Voor verouderde installaties gelden minder strenge (verouderde) normen, terwijl nieuwe inzichten en schonere technieken voor handen zijn. Ze zijn echter technisch niet haalbaar of niet kosteneffectief vanwege de ouderdom en technische staat van de installatie. Voor een innovatieve en toekomstbestendige industrie zijn afspraken nodig hoe het speelveld gelijk kan worden getrokken, hoe herbeoordeling en actualisatie mogelijk zijn, en hoe dit in wetgeving en/of (maatwerk)afspraken kan worden meegenomen;
- Voor PFAS is een landelijke normstelling én aanpak nodig van de reeds bestaande vervuiling. Een gecoördineerde aanpak zoals die in de jaren ’80 voor loodvervuiling is opgesteld;
- Bij opstellen van omgevingsplannen: kaders hoe moet worden omgegaan met cumulatie van emissies en hinder door lokale overheden. Duidelijkheid vooraf voorkomt landelijk uiteenlopende uitkomsten;
- ZZS en vermijdings- en reductieprogramma’s (VRP): Duidelijke kaders over de rol en verantwoordelijkheden ten aanzien van VRP’s dragen bij aan effectievere uitvoering en duidelijke keuzes in prioriteiten ten aanzien van milieubelastende activiteiten (mba’s) en stoffen dragen bij aan een effectievere en efficiëntere uitvoering door bedrijven.

Tot slot
Wij zijn uiteraard bereid om op verzoek samen met provincie- en gemeentebestuurders u nader te informeren en een toelichting te geven op onze inbreng op de Actie-agenda Industrie en Omwonenden. Dat kan wat ons betreft tijdens een technische briefing of ronde tafel of een werkbezoek.

[3] Position paper Omgevingsdiensten OvV-rapport Industrie en Omwonenden, Tweede Kamer rondetafelgesprek, 14 september 2023
[4] Advies Omgevingsdienst NL, bijlage 3 bij de kamerbrief d.d. 19 december 2025